

DOCENTENHANDLEIDING

Livestream Het Klokhuis 'Verkiezingen'

- Leeftijd: 10 – 12 jaar
- Geschikt voor de bovenbouw van het primair onderwijs
- Tijd: 1x 45 minuten en 1x 30 minuten
- Vakgebied: Oriëntatie op jezelf en de wereld – mens en samenleving, Nederlands
- Koppeling aan het curriculum: Kerndoelen 1, 3, 34, 35
- Kernbegrippen: verkiezingen, stemrecht, stemmen, democratie, dictatuur, oppositie, coalitie, Tweede Kamer, Eerste Kamer, debatteren, debat, mening

Achtergrondinformatie

Deze lesbrieven sluiten aan op de livestream die ZB in samenwerking met Het Klokhuis heeft gemaakt voor het onderwijs. Er zijn twee lesbrieven waarmee je als docent twee lessen kunt vullen: de kijkles duurt 45-50 minuten en de verwerkingsles duurt 30 minuten. De eerste lesbrief bevat de mogelijkheid om leerlingen voorafgaand aan de kijkles thuis alvast over het onderwerp aan het denken te zetten. Het onderwerp van deze lessenreeks is 'Verkiezingen'. De verkiezingen komen eraan: 22 november is het zover. Iedereen die 18 jaar en ouder is mag dan naar de stembus om te kiezen wie hij of zij wil dat het voor het zeggen krijgt in Nederland. Dat is heel belangrijk en maakt van Nederland een democratie. De mensen die in Nederland wonen, mogen meebeslissen met wat er gebeurt in het land. Kinderen hebben geen stemrecht in Nederland en kunnen daardoor niet meebeslissen over hun toekomst. Waarom is dat eigenlijk zo?

De gasten in de studio:

- **Tessa van Velzen – Directeur van Discussiëren Kun Je Leren** Stichting Discussiëren Kun Je Leren is in mei 2007 van start gegaan vanuit de gedachte dat

leren discussiëren leuk en belangrijk is voor kinderen en jongeren. Het geeft volwassenen inzicht in het denken van een nieuwe generatie. Wij begeleiden

- **Jelt Pekaar – educatie expert bij ProDemos.** ProDemos is het 'Huis voor democratie en rechtsstaat' en legt uit wat de spelregels zijn van de democratie en de rechtsstaat. Ook laat ProDemos zien wat je zelf kunt doen om invloed uit te oefenen in de gemeente, het waterschap, de provincie, het land en de Europese Unie.

Lesopzet

Voorafgaand aan de eerste les kun je de leerlingen de huiswerkopdracht meegeven waar lesbrief 1 mee start. Die laat de leerlingen alvast nadenken over de thematiek van de twee lessen rond de livestream. In de eerste les bespreek je kort wat de leerlingen aan de hand van de huiswerkopdracht vinden van het thema. Daarna kijk je klassikaal de livestream terug. Les 2 blikt terug op de livestream aan de hand van (reflectie)vragen en een discussie-opdracht. De tweede lesbrief biedt ook tips aan van boeken (vindbaar in de bibliotheek) en andere media die aansluiten op het thema voor de leerlingen die daar geïnteresseerd in zijn.

Lesbrief deel 1 – denkvraag vooraf en klassikale livestream (45-50 minuten)

Let op: geef de huiswerkopdracht enkele dagen voorafgaand aan de eerste les mee aan de leerlingen. Zo hebben ze even tijd om na te denken over het thema 'verkiezingen'.

Huiswerkopdracht – denkvraag vooraf

Doel: leerlingen alvast aan het denken zetten over het thema 'verkiezingen'

De huiswerkopdracht geef je de leerlingen voorafgaand aan de eerste les als huiswerk mee. Ze denken vast na over het thema 'verkiezingen'. Zo heeft de eerste les niet veel introductie meer nodig en kun je het grootste gedeelte van de les gebruiken voor het bekijken van de livestream. De huiswerkopdracht bestaat uit het bekijken van de Klokhuis-aflevering [Tweede Kamerlid](#) en het beantwoorden van twee denkvragen daarover. De opdracht staat op het leerlingenwerkblad.

Introductie les 1 – introductie van de livestream

Doel: samen met de leerlingen het thema 'verkiezingen' inleiden en verkennen

In les 1 staat het klassikaal bekijken van de livestream centraal. De livestream beslaat drie kwartier, dus sta niet te lang stil bij de introductie. De leerlingen hebben thuis het filmpje bekeken en de denkvragen hierover beantwoord. Hierdoor kun je meteen tot de kern komen en de antwoorden van de leerlingen klassikaal kort bespreken. Vertel vervolgens waar de livestream over gaat.

Livestream bekijken

Doel: leren over verschillende invalshoeken van het thema 'verkiezingen'.

Na de klassikale introductie bekijk je de livestream met de leerlingen. De livestream duurt 45 minuten en is [hier](#) te bekijken.

Afsluiting les 1

Doel: kort terugkijken op het geleerde

Na het bekijken van de livestream, kun je de les afsluiten met één of meerdere afsluitende vragen om samen nog even te reflecteren of terug te grijpen op wat jullie hebben gezien. Hieronder staan enkele voorbeeldvragen die je kunt gebruiken. Deze afsluiting kun je klassikaal doen door een vraag met de hele groep te bespreken, maar je kunt er ook voor kiezen groepjes te vormen die allemaal een eigen vraag bespreken.

- Vind jij het terecht dat kinderen geen stemrecht hebben in Nederland? Waarom wel of niet?
- Welke regels voor een goed debat of een goede discussie vind jij belangrijk en waarom?
- Waarom is stemrecht zo belangrijk?

Lesbrief deel 2 – verwerking, reflectie en verdieping (35 minuten)

Opdracht 1 – Het belang van de democratie (5 minuten)

Doel: inzicht krijgen in en je eigen mening vormen over de democratie.

Laat de leerlingen opdracht 1 van het leerlingenwerkblad maken. In deze opdracht staan de leerlingen aan de hand van een aantal vragen stil bij wat zij vinden van de democratie.

Opdracht 2 – Hoe werkt de democratie in Nederland? (10 minuten)

Doel: verwerking van het geleerde over verkiezingen

Laat de leerlingen opdracht 2 van het leerlingenwerkblad maken. Dit is een theoretische opdracht waarbij ze antwoord moeten geven op vragen over hoe de democratie in Nederland werkt. Wie zijn de baas in Nederland? Waarom is er een Kamervoorzitter?

Antwoord uit de livestream:

De woorden die wel bij de democratie passen:
Stemrecht – Persvrijheid – Verkiezingen –
Volksvertegenwoordigers – De Grondwet. 'Iedereen belist' hoort er niet bij, omdat we in onze democratie volksvertegenwoordigers kiezen die voor ons beslissen.

In een democratie kiezen we tijdens de verkiezingen onze volksvertegenwoordigers. We kiezen dan wie voor ons mogen beslissen wat er in Nederland gebeurt. Iedereen die 18 jaar of ouder is mag stemmen. De volksvertegenwoordigers in Nederland zijn de mensen in de Eerste Kamer en

de mensen in de Tweede Kamer. De Tweede Kamer maakt de wetten en de Eerste Kamer controleert die nog een keer. Is het wel echt een goede wet? Het is belangrijk dat wat de Tweede Kamer doet nog een keer gecontroleerd wordt door de Eerste Kamer. De kans dat er grote fouten worden gemaakt, is daardoor kleiner.

De volksvertegenwoordigers werken allemaal voor een partij. Nederland kent veel verschillende partijen en als je gaat stemmen mag je stemmen op één persoon van één partij die zoveel mogelijk dezelfde mening heeft als jij. Een partij uit de Tweede Kamer kan regeren in Nederland als die de meerderheid van alle stemmen heeft, maar er is nog nooit één partij geweest die genoeg stemmen heeft behaald. Daarom moeten partijen in de regering altijd samenwerken. De partij met de meeste stemmen, kijkt meestal met wie ze wil samenwerken. Zij vormen dan samen het Kabinet en maken, vaak ook samen met de rest van de Tweede Kamer, alle wetsvoorstellen. Zo'n wetsvoorstel legt een lange weg af: de Minister komt met een wetsvoorstel. In de Tweede Kamer wordt daar door alle politici over gesproken. Iedereen mag vragen stellen aan de Minister en een aantal politici gaan op werkbezoek om te vragen aan de mensen in de praktijk wat ze van het wetsvoorstel vinden. Met alle informatie die uit de gesprekken en antwoorden op hun vragen komt, gaan ze debatteren in de Tweede Kamer. Na dat debat gaan ze stemmen. Als de meeste stemmen vóór het wetsvoorstel zijn, gaat het voorstel naar de Eerste Kamer. Daar vergaderen de 75 leden van de Eerste Kamer en bestuderen zij het wetsvoorstel nog eens goed. Ze mogen niets meer veranderen, maar ze mogen de wet wel goedkeuren of afkeuren. Het is echt een laatste controle.

De rest van de partijen in de Tweede Kamer vormen samen de oppositie. Zij mogen wetsvoorstellen goedkeuren of afkeuren en zij mogen ook

wijzigingen voorstellen of zelf wetsvoorstellen doen. Omdat het Kabinet in de meerderheid is, kan het Kabinet vaak beslissen welke wetten wel en niet aangenomen worden.

Er wordt veel gedebatteerd in de Tweede Kamer om ervoor te zorgen dat iedereen zijn of haar mening kan geven over wetsvoorstellen. Zo zorgt de Tweede Kamer ervoor dat alle kanten van een wet worden gezien en besproken. Tijdens dat debatteren heeft de Kamervoorzitter een grote rol. De Kamervoorzitter zorgt ervoor dat er orde wordt gehouden tijdens het debatteren en dat iedereen zijn verhaal kan doen. Ook moeten alle debaters via de Kamervoorzitter spreken, zodat ze echt met het onderwerp bezig blijven en niet persoonlijk naar elkaar toe worden. Ook blijven de debaters beleefd als ze via de Kamervoorzitter spreken.

Opdracht 3 – debat (bron: schooldebatteren.nl) (20 minuten)

Doel: : je mening vormen en uiten over de verkiezingen en democratie in een klassendebat en goede argumenten ontwerpen

De leerlingen hebben een aantal vragen beantwoord De leerlingen hebben een aantal vragen beantwoord over verkiezingen en de democratie. Met die kennis kunnen jullie klassikaal een debat voeren rond de stelling 'Kinderen vanaf 10 jaar moeten stemrecht krijgen'.

Stap 1 – start met een argumentatieoefening en laat de leerlingen hun argumenten voorbereiden (10 minuten)

Doel: met een argumentenkaart kunnen leerlingen oefenen met het bedenken en uitwerken van sterke argumenten. .

Nodig:

- Optioneel kun je gebruikmaken van een lege argumentenkaart waarin wat steunvragen verwerkt zitten. Die kaart vind je [hier](#).

Op de website schooldebatteren.nl vind je uitgewerkte argumentenkaarten over bestaande stellingen. Klik hier voor een voorbeeld. Bekijk klassikaal de argumentenkaarten uit het voorbeeld en bespreek hoe een goed argument is opgebouwd (zie in het kader een korte uitleg). Laat de leerlingen vervolgens zelf een argumentenkaart vóór en een argumentenkaart tegen maken op hun leerlingewerkblad.

Tip: loop rond terwijl de leerlingen deze opdracht maken. Je krijgt dan alvast een beeld van de argumenten die leerlingen bedenken voor en tegen de stelling waarover straks het debat gaat.

Waar moet een goed argument aan voldoen?

Om te beginnen moet een argument waar zijn. Het is een feit dat jouw mening ondersteunt. Maar een goed argument blijft niet alleen bij een feit. Je moet je argument ook uitleggen en er een voorbeeld bij geven. Daarmee leg je uit waarom je voor of tegen iets bent en begrijpen andere mensen jou. Je bouwt je argument dus op volgens het AUB-model: A – argument, U – Uitleg, B – Bijvoorbeeld. Bedenk dus eerst je argument. Leg daarna uit waarom jouw argument waar is en bedenk daarna een voorbeeld bij je argument. Gebruik voor het bedenken van een voorbeeld je eigen fantasie of ervaring.

Stap 2 – het debat voeren – Het Lagerhuisdebat (10 minuten)

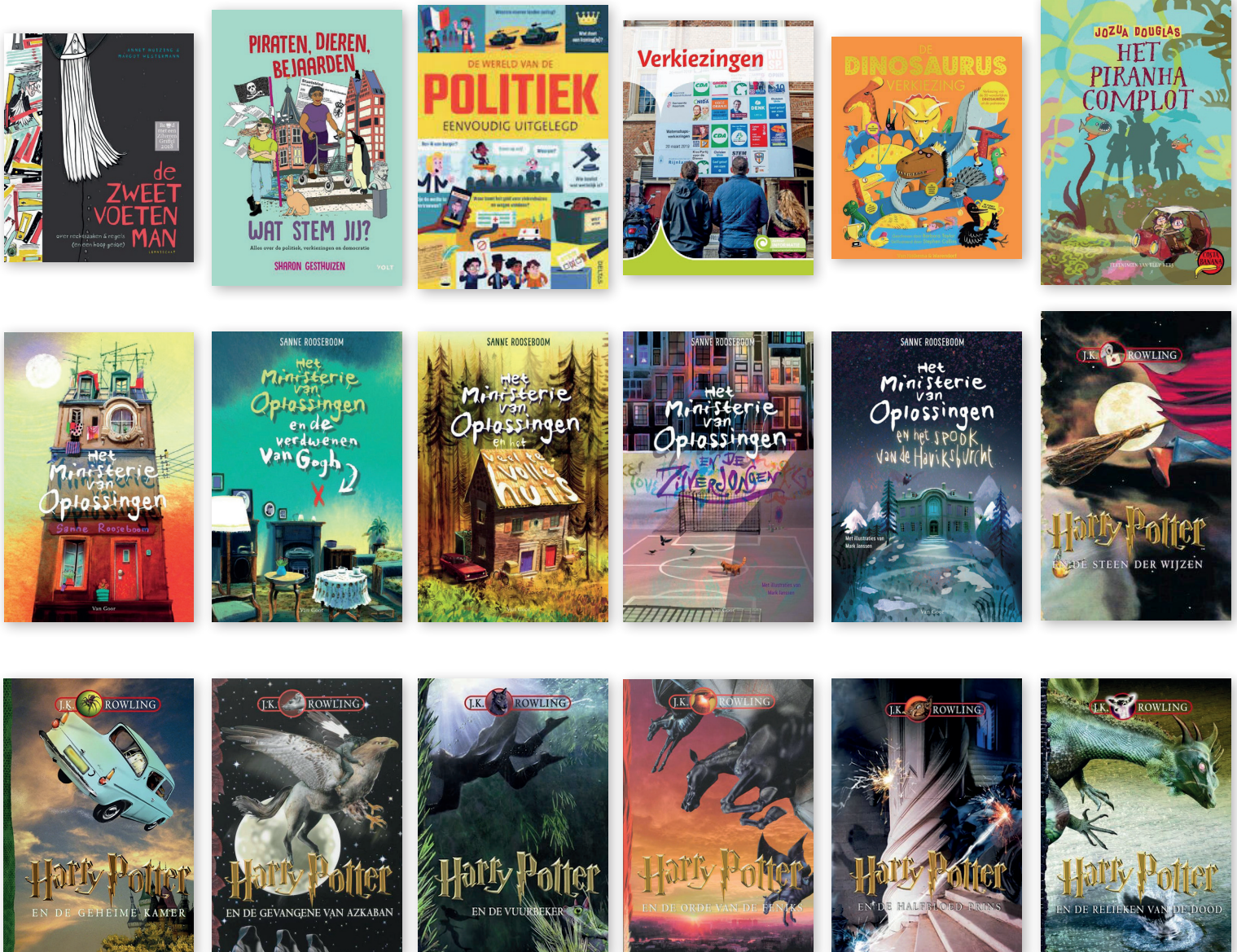
Nodig: Optioneel kun je gebruikmaken van deze [lesbrief](#) over het Lagerhuisdebat van schooldebatteren.nl. Er staan wat extra tips in die je kunt gebruiken.

- Vertel aan de leerlingen dat jullie een Lagerhuisdebat gaan voeren met de klas over de stelling 'Kinderen vanaf 10 jaar moeten stemrecht krijgen'.
- Verdeel de groep in tweeën: links is vóór de stelling, rechts is tégen de stelling. De leerlingen hebben hun argumenten al voorbereid en ze krijgen nu 2-3 minuten om als groep de argumenten aan elkaar te laten zien. Loop even rond, zodat je benaderbaar bent voor vragen tijdens deze korte voorbereiding.

- Start het debat. Jij geeft de beurten, dus leerlingen mogen spreken als jij ze de beurt geeft. Loopt het debat stroef? Haal dan de argumenten die je hoorde tijdens de voorbereiding aan en help je leerlingen zo op weg. Laat het debat +/- 5 minuten duren. Stop altijd op een hoogtepunt, niet erna. Sluit het debat dus af vlak na of in iemands zin.
- Sluit het debat af met een groot applaus. Benoem wat je goed vond gaan en herhaal de goede argumenten uit het debat. Vraag ook een paar leerlingen wat zij ervan vonden.

Verder lezen

Naar de bibliotheek:

- De Zweetvoetenman – Annet Huizing
- Piraten, dieren, bejaarden. Alles over de politiek, verkiezingen en democratie – Sharon Gesthuizen
- De wereld van de politiek eenvoudig uitgelegd – Alex Frith, Louie Stowell en Rosie Hore
- Verkiezingen – Moniek van Zijl
- De dinosaurusverkiezing – Barbara Taylor
- Alle boeken van Het Ministerie van Oplossingen – Sanne Rooseboom
- Het piranha-complot (Costa Banana 6) - Jozua Douglas, [nu met lestips](#)
- Alle boeken van Harry Potter* – J.K. Rowling

* geschikt om klassikaal te lezen of thuis samen met een volwassene